

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
LEXICOLOGIA HISPÀNICA

Coordinació: MACHETTI VALLVERDÚ, JÚLIA

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	LEXICOLOGIA HISPÀNICA			
Codi	101059			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Llengües Aplicades i Traducció i Grau en Filologia Hispànica	2	OBLIGATÒRIA	Presencial
	Grau en Filologia Hispànica	2	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	3		3
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	MACHETTI VALLVERDÚ, JÚLIA			
Departament/s	FILOLOGIA I COMUNICACIÓ			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	Classes presencials: 60 h. Treball autònom: 90 h.			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Castellà			
Distribució de crèdits	L'estudiant cursarà: - 3 crèdits teòrics a l'aula, presencialment, amb la professora. - 3 crèdits que conjugaran teoria i pràctica, en diferents modalitats, individualment y/o grupal, dins i fora de l'aula. Com: lectura de bibliografia; estudi de la matèria; lectura i crítica de textos dirigits; realització d'un treball; proves escrites.			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
MACHETTI VALLVERDÚ, JÚLIA	julia.machetti@udl.cat	4	A concretar presencialment o per correu electrònic. Les tutories tindran lloc al despatx 3.70.
SERRANO ZAPATA, M. ISABEL	maribel.serrano@udl.cat	2	Dilluns i dimarts, de 11-13h despatx 3.75.

Objectius acadèmics de l'assignatura

L' objectiu principal és introduir l' estudiant en el coneixement de la Lexicologia espanyola i en l' estudi de les qüestions bàsiques relatives a l' àmbit del lèxic de l' espanyol, des de perspectives tant teòriques com pràctiques. Els seus resultats d' aprenentatge s' han de centrar en el domini de la terminologia pròpia de l' àmbit, en el reconeixement de les classes d' unitats lèxiques, així com dels diversos mètodes de formació de paraules. Igualment, l' estudiant ha de ser capaç de reflexionar sobre el procés històric de formació del lèxic en espanyol i sobre les diverses escoles lingüístiques que han propiciat l' estudi modern de la lexicologia. L' assignatura suposa una introducció a l' estudi del lèxic espanyol des de diferents punts de vista: formal i composicional, variacional i semàntic. S' atén, a més, qüestions aplicades: el bon ús de les paraules, la normativa lèxica i i aspectes de propietat i eficàcia d' ús.

Competències

CT1 Adquirir una adequada comprensió i expressió oral i escrita del castellà.

CT3 Adquirir capacitat en l' ús de les noves tecnologies i de les tecnologies de la informació i la comunicació.

CT5 Adquirir nocions essencials del pensament científic.

CB3 Capacitat de reunir i interpretar dades significatives (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

CG2 Desenvolupar el raonament crític.

CG5 Desenvolupar la motivació per la qualitat.

CG6 Desenvolupar una actitud sistèmica de rigor en el treball.

CG7 Desenvolupar la capacitat d'aprenentatge autònom i maduresa intel·lectual.

CG8 Planificar adequadament l' organització del treball i la recerca.

CG10 Identificar i saber gestionar les diferents fonts de documentació i informació com a base per potenciar l' estudi.

CG11 Saber utilitzar la terminologia i les tècniques pròpies de l' àmbit disciplinar o professional.

CE2 Saber identificar els principis bàsics sobre els quals se sustenta l' estudi del llenguatge.

CE3 Tenir capacitat de treballar en entorns tecnològics amb aplicacions lingüístiques.

CE4 Conèixer els aspectes sistemàtics dels usos de la llengua des de diferents perspectives d'anàlisi gramatical: lèxica, morfològica, semàntica, sintàctica, discursiva i pragmàtica.

CE6 Saber analitzar i reflexionar sobre l'estructura i el funcionament de la llengua espanyola i de la comunicació en llengua espanyola, així com saber discriminar de manera crítica entre les diferents teories i aplicar-les a l'estudi científic de la llengua.

CE8 Reconèixer l'evolució històrica, externa i interna, de la llengua espanyola i capacitat per entendre i identificar diferents registres i variants dialectals.

CE24 Saber assessorar i gestionar la política lingüística i de comunicació d'una empresa o institució.

Continguts fonamentals de l'assignatura

1. Aproximación a la lexicología

- 1.1. Relaciones con otras disciplinas
- 1.2. La lexicografía: conceptos básicos
- 1.3. ¿Qué es la lexicología?
- 1.4. Historia de la lexicología

2. El léxico en el español actual.

- 2.1. La palabra. Características de las unidades léxicas
- 2.2. El estudio de la palabra en los distintos modelos teóricos
- 2.3. Léxico y vocabulario
- 2.4. El lexicón mental
- 2.5. Categorías abiertas y cerradas
- 2.6. Procedencia lingüística del léxico del español
- 2.7. Los préstamos y su clasificación
- 2.8. Ejemplos de préstamos castellano-catalán

3. La formación de palabras

- 3.1 Tipos de morfemas
- 3.2 Prefijación
- 3.3 Sufijación
- 3.4 Parasíntesis
- 3.5 Acortamiento
- 3.6 Siglación
- 3.7 Composición

3.8 Acrònimia

3.9 Las unidades léxicas pluriverbales

4. El significado de las palabras. Cambio y variación léxica

4.1. Relaciones de significado entre las palabras

4.2. Neología y pérdida léxica

4.3. Los nombres propios

4.4. El cambio semántico

4.5. El léxico especializado

4.6. La variación diacrónica y geogràfica

4.7. La disponibilidad: un tipo de variación léxica

Eixos metodològics de l'assignatura

L'exposició de continguts teòrics a l'aula es combinarà amb la realització d'exercicis i pràctiques. L'assistència i participació dels estudiants és un dels principals eixos metodològics. La professora proposarà i presentarà els temes de treball i facilitarà als alumnes els instruments necessaris per dur a terme el programa de pràctiques. Les activitats del curs seran, doncs, la lectura dels textos indicats en la Bibliografia (en Recursos), l'elaboració dels comentaris pertinents, la realització de les pràctiques assenyalades, així com les intervencions a classe a propòsit dels diversos temes que se susciten.

Així doncs, els criteris metodològics són:

A) Treball autònom: -Realització de les activitats de cada bloc que es requereixin (de forma individual o en grup).

-Realització de les pràctiques d'aula que es requereixin.

-Estudi dels temes explicats a classe.

-Consulta de bibliografia.

B) Treball en equip: -Treball de camp (en grup o per parelles). Un cop iniciat el curs s'indican les pautes necessàries per realitzar l'activitat.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Les classes es realitzaran de forma presencial els dijous i divendres de 13h a 15h.

En l'apartat de RECURSOS, s'inclouran els resums de cada bloc temàtic, així com les indicacions i/o recomanacions que la professora consideri d'interès per al correcte desenvolupament de l'assignatura.

Valor en hores de dedicació dels estudiants de les diverses àrees d'activitat		
ACTIVITAT	HP	HNP
Classe magistral (M)	40	
Pràctiques (P)	20	25

Treball (Tr)		40
Tutories (Tu)	5	
Altres (AA)		20
TOTAL	65	85

Sistema d'avaluació

A partir de l'avaluació contínua, els percentatges del valor de cadascun dels elements a avaluar es distribuïran de la manera següent:

Percentatges d'avaluació contínua		
Activitats valoratives	%	
Bloc 1: Pràctiques de classe	20%	durant les classes
Bloc 2: Prova parcial 1	30%	2.11.2023
Bloc 3: Prova parcial 2	30%	22.12.2023
Bloc 4: Treball per parelles	20%	novembre (data per concretar)

En tots els treballs i proves, es descomptaran 0,5 punts a partir de la segona falta ortogràfica. Els errors morfològics, sintàctics i lèxics també descomptaran. Amb els estudiants erasmus es tindrà en compte un altre criteri (1 punt cada 10 errades). Els estudiants erasmus que es matriculin a la matèria han d'estar cursant al seu país d'origen el grau de Filologia Hispànica o una titulació equivalent.

Avaluació alternativa:

L'estudiant o l'estudianta que es vulgui acollir a l'avaluació alternativa haurà de presentar un contracte de treball o justificar, mitjançant un escrit dirigit a la degana, les raons que li impossibiliten fer l'avaluació contínua en un termini de cinc (5) dies des del començament del quadrimestre. Per més informació, envieu un correu electrònic a lletres.secretariacentre@udl.cat o adreceu-vos a la Secretaria Acadèmica de la Facultat de Lletres. Els estudiants que tinguin dret a l'avaluació alternativa realitzaran un examen de tots els continguts amb valor del 100% en la data establerta per la Facultat.

En cas de frau acadèmic o còpia espontània, s'aplicarà el que estableix la Normativa de l'avaluació i la qualificació de la docència en els graus i màsters de la UdL.

Bibliografia i recursos d'informació

BÀSICA:

AHUMADA, I. (2000) *Cinco siglos de lexicografía del español*. Jaén, Universidad de Jaén.

ALVAR EZQUERRA, M. (2002) *De antiguos y nuevos diccionarios de español*. Barcelona, Ariel.

ALMELA PÉREZ, R. (1999) *Procedimientos de formación de palabras en español*. Barcelona, Ariel.

BATTANER ARIAS, P. y C. LÓPEZ FERRERO (2019) *Introducción al léxico, componente transversal de la lengua*. Madrid, Cátedra.

CASADO VELARDE, M. (2015) *La innovación léxica en el español actual*. Madrid, Síntesis.

CASADO VELARDE, M. (2021). *Curso de semántica léxica del español*. Pamplona, Ediciones Universidad de Navarra.

CORPAS PASTOR, G. (1997) *Manual de fraseología española*. Madrid, Gredos.

DE MIGUEL, E. (2009) *Panorama de la lexicología española*. Madrid, Ariel.

FERNANDO LARA, F. (2006) *Curso de lexicología*. Ciudad de México, Colegio de México.

LANG, M.F. (1990) *Formación de palabras en español*. Madrid, Cátedra.

OTAOLA OLANO, C. (2003) *Introducción a la lexicología de la lengua española*. UNED.

VARELA ORTEGA, S. (2005-Versión corregida y aumentada 2018) *Morfología léxica: La formación de palabras*.

COMPLEMENTÀRIA:

ABAD NEBOT, F. (2001) [1997], *Cuestiones de lexicología y lexicografía*, 2a ed., Madrid, Universidad Nacional de Educación a Distancia

AGENCIA EFE (1992) *El neologismo necesario*, Madrid, Fundación EFE.

ALVAR EZQUERRA, M. (1976) *Proyecto de lexicografía española*. Barcelona, Planeta.

BERNAL, E., FREIXA, J.; TORNER, S. (2022). *La neología del español. Del uso al diccionario*. Madrid/Frankfurt, Iberoamericana/Vervuert

BOSQUE, I./DEMONTE, V. (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*, Madrid, Espasa. Vol. 3: "Morfología".

CASARES, J. (1969) *Introducción a la lexicografía moderna* [1950], Madrid, Anejo LII *RFE*, CSIC.

GARCÍA MEDALL, J. (1995) *Casi un siglo de formación de palabras del español (1900-1994)*. *Guía bibliográfica*, Anejo nº XIII de la Revista *Cuadernos de Filología*, Valencia, Universidad de Valencia.

GONZÁLEZ CALVO, J.M. (2000) "Sobre la palabra y las clases de palabras". *Revista española de lingüística*, 30, 2, pp. 309-329.

GUERRERO RAMOS, G. (1995) *Neologismos en el español actual*. Madrid, Arco Libros.

LÉRAT, P. (1997) *Las lenguas especializadas*. Barcelona, Ariel.

POLO, J. (1999) "Mesa redonda", *V Jornadas de metodología y didáctica de la lengua española: el neologismo*, J.M. González Calvo, Mª L. Montero Curiel y J. Terrón González (eds.), Cáceres, Universidad de Extremadura, pp. 131-184.

REY, A. (1980) *La lexicologie*. Paris, Klincksieck.

VILA, N. (2013). *De parces y troncos: nuevos enfoques sobre los argots hispánicos*. Lleida, Ediciones de la Universitat de Lleida.

WOTJAK, G. (1992) *Estudios de lexicología y metalexicografía del español actual*. Tübingen, Max Niemeyer Verlag,

Bases

<https://bdme.iatext.es/>